

SXEDIO.730

27.12.1963: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΟΥΝ ΜΕ ΜΟΡΦΗ ΕΙΡΗΝΕΥΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ευθύς μετά την έκρηξη των συγκρούσεων τις πρωινές ώρες της **21ης** Δεκεμβρίου **1963** στη Λευκωσία, ο Πρόεδρος Μακάριος και ο Αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ συναντήθηκαν στον Αστυνομικό σταθμό της Πύλης Πάφου, που βρισκόταν στα "σύνορα" των δύο συνοικιών και σε κοινή δήλωση τους απηύθυναν έκκληση προς όλα τα μέλη "αμφοτέρων των κοινοτήτων όπως διατηρήσουν την ψυχραιμία των και αποφύγουν οιαδήποτε πρόκλησιν".

Σε επίσημη ανακοίνωση τονιζόταν επίσης ότι "πάντα τα αναγκαία μέτρα έχουν ληφθή υπό της Κυβερνήσεως διά την διατήρησιν της ασφαλείας και της τάξεως εν τη νήσω και την προσαγωγήν ενώπιον της Δικαιοσύνης οιαυδήποτε προσώπου παραβαίνοντος τον νόμον" ενώ καλούνταν τα μέλη των δύο κοινοτήτων "όπως συνεχίσουν με ηρεμία τας καθημερινάς ασχολίας των".

Μακάριος και Κουτσιούκ περιέδυσαν μάλιστα και διάφορα χωριά, όπως η Δευτερά, και κάλεσαν και διά ζώσης τους κατοίκους να αποφεύγουν την ένοπλη αναμέτρηση.

Όμως η έκκληση έπεσε σε ώτα μη ακουόντων και κανένας δεν ενδιαφέρθηκε για να προσαχθούν στο δικαστήριο οι παρανομούντες, και από τις δύο κοινότητες, που βρέθηκαν ξαφνικά με τα όπλα στα χέρια και έβαλλαν εναντίον αλλήλων.

Αφού οι ένοπλοι "εκτονώθηκαν" τις επόμενες ημέρες το κράτος αποφάσισε ότι έπρεπε να δράσει πιο αποτελεσματικά προκειμένου να αντιμετωπισθεί καίρια η κατάσταση. Και στη σκέψη όλων ήλθαν και πάλι οι Άγγλοι, οι οποίοι κλήθηκαν να αναλάβουν κάποια μορφή αστυνόμευσης στη διαχωριστική γραμμή που χώριζε τους δυο τομείς στη Λευκωσία, όπου

συνέβαιναν και τα πιο αιματηρά γεγονότα.

Ωστόσο μια ενέργεια της Τουρκίας έρριψε περισσότερο λάδι στη φωτιά. Η Αγκυρα έστειλε δυο πολεμικά αεροπλάνα της τα οποία υπερέπτησαν πάνω από την Κύπρο, δίνοντας την προειδοποίηση ότι θα επενέβαινε προκειμένου να υποστηρίξει την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Το επεισόδιο συνέβη το απόγευμα των Χριστουγέννων και η Κυπριακή Κυβέρνηση αντέδρασε άμεσα καταγγέλλοντας την Τουρκία για παραβίαση του εναερίου χώρου της Κύπρου-μια τακτική που θα εφαρμόζε στο εξής πλέον η Τουρκία χωρίς να υπάρξει καμιά δύναμη που να την εμποδίζει.

Στο επίσημο ανακοινωθέν αρ. 2 που εκδόθηκε στις 25 Δεκεμβρίου αναφερόταν:

"Η Αυτού Μακαριότης, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, έδωσεν απόψε οδηγίας εις τον μόνιμον αντιπρόσωπον της Κύπρου εις τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών, κύριον Ζήωνα Ρωσίδην, όπως καταθέσει εις το Συμβούλιον Ασφαλείας καταγγελίαν κατά της τουρκικής επεμβάσεως εν Κύπρω.

Η καταγγελία αναφέρεται εις την παραβίασιν του εναερίου χώρου της Κύπρου υπό δύο τουρκικών μαχητικών αεροπλάνων, τα οποία υπερέπτησαν της νήσου εις χαμηλόν ύψος, κατά το απόγευμα της σήμερον. Αναφέρεται επίσης εις το ότι η ΤΟΥΡΔΥΚ εγκατέλειψε το στατόπεδον της και κατέλαβε θέσιν εις Λευκωσίαν".

Τα πράγματα έπαιρναν νέα τροπή και οι δρόμοι χώριζαν όλο και περισσότερο.

Έτσι η Κυβέρνηση, για να προλάβει περισσότερα δεινά, και μια ενδεχόμενη τουρκική εισβολή, αποδέχθηκε την ανάληψη κοινής δράσης μεταξύ Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας όπως όλες οι δυνάμεις τους που στάθμευαν στην Κύπρο τεθούν υπό ενιαία διοίκηση υπό τον βρετανό Στρατηγό Γιαγκ, ενώ συνέχιζε τις προετοιμασίες της για προσφυγή εναντίον της Τουρκίας στον ΟΗΕ.

Την απόφαση της Κυβέρνησης ανακοίνωσε

επίσημα ο Πρόεδρος Μακάριος, ο οποίος ήταν σαφής για την επιτευχθείσα συμφωνία: Οι βρεττανοί θα εργάζονταν για αποκατάσταση της τάξεως.

Ανέφερε σε γραπτή του δήλωση ο Πρόεδρος Μακάριος (26.12.63 ανακ. αρ. 6):

" Δεν θα ασχοληθώ επί του παρόντος με τα αίτια και τους υπευθύνους των θλιβερών επεισοδίων των τελευταίων ημερών. Επανειλημμένα εκκλήσεις μου, όπως τερματισθούν αμέσως αι εχθροπραξίαι μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων είχαν προσωρινής μόνον φύσεως αποτελέσματα και μετά ολίγων ωρών ανάπαυλαν αι εχθροπραξίαι επανήρχιζον. Αι αστυνομικαί δυνάμεις ηγωνίσθησαν σκληρώς διά την επιβολήν του νόμου και της τάξεως, το έργον των όμως ήτο λίαν δυσχερές λόγω της μικράς αριθμητικής των δυνάμεως.

Απεδέχθημεν προσφοράν όπως βρετανικαί δυνάμεις, έχουσαι υπό την διοίκησιν των και τα εν Κύπρω ελληνικά και τουρκικά συντάγματα, βοηθήσουν την Κυβέρνησιν εις την προσπάθειαν της προς αποκατάστασιν της τάξεως.

Η Κυβέρνησις, έχουσα και την άμεσον αυτήν βοήθειαν, θα πράξη το παν το δυνατόν διά την επιβολήν του νόμου και την ταχείαν αποκατάστασιν της ομαλότητος. Ηδη εδέχθην τον Βρετανόν Διοικητήν, παρισταμένον και του Υπουργού Εσωτερικών. Ενωρίτερον ο βρετανός διοικητής είχε συνεργασίαν μετά του Υπουργού Εσωτερικών ως προς τον καλύτερον τρόπον αντιμετώπισεως της καταστάσεως".

Στη συνάντηση του Προεδρου Μακαρίου συμφωνήθηκε όπως αναφερόταν στο ανακοινωθέν (αρ.7) της ίδιας ημέρας "όπως δυνάμεις υπό την διοίκησιν του στρατηγού Γιαγκ αρχίσουν περιπολίας από αύριον (27.12.) εις μερικές περιοχάς. Καλείται το κοινόν να συνεργάζεται και να βοηθή, ούτως ώστε το έργον των δυνάμεων προς υποβοήθησιν της αποκαταστάσεως του νόμου και της τάξεως να επιτευχθεί πλέον αποτελεσματικώς".

Ετσι οι Αγγλοι που είχαν απομακρυνθεί από τα

εσωτερικά της Κύπρου, έστερα από ένα σκληρό αγώνα κατά το **1955-59** επέστρεφαν και πάλι σε γνώριμα πόστα τους και αναλάμβαναν και πάλι δράση, δεδομένου ότι στη δύναμη ασφάλειας που εγκαθιδρύθηκε μόνο οι βρετανοί πήραν τελικά μέρος.

Για τη σύσταση της δύναμης αυτής έπαιξε σημαντικό ρόλο και ο βρετανός Υπουργός Κοινοπολιτειακών Σχέσεων της Βρετανίας Ντάνκαν Σαντς που έφθασε στη Λευκωσία επείγοντως για επείγουσες συνομιλίες.

Για ρύθμιση των λεπτομερειών για κατάπαυση των συγκρούσεων δημιουργήθηκε Πολιτική Επιτροπή Επαφής με μέλη από ελληνικής πλευράς του Γλαύκο Κληρίδη, Πολύκαρπο Γιωρκάτζη και Τάσσο Παπαδόπουλο και από τουρκικής τους Ραούφ Ντενκτάς, Οσμάν Ορέκ και Χαλίτ Αλή Ριζά.

Σε κατοπινό στάδιο η Επιτροπή διερύνθηκε με τη συμμετοχή του βουλευτή Λέλλου Δημητριάδη και του ιδιαιτερου γραμματέως του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Τάσσου Παναγίδη.

Στην Επιτροπή έπαιρναν μέρος οι πρεσβευτές της Ελλάδας και της Τουρκίας, ενώ ο Πρόεδρος της ήταν ο βρετανός Υπατος Αρμοστής Άρθουρ Κλαρκ, στο σπίτι του οποίου γίνονταν οι συνεδρίες.

Στις πρώτες συνεδρίες προήδρευε μάλιστα ο Ντάνκαν Σαντς.